

Jaarverslag 2018

*Samen voor een gezond en
duurzaam Noord-Holland*

natuur en milieu **noord-holland**
federatie

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
1. ALGEMENE INFORMATIE OVER DE ORGANISATIE	4
1.1 DOELEN EN PROFIEL VAN DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIE NOORD-HOLLAND	4
1.2 VERTALING VAN DE DOELSTELLING IN VISIE, BELEID EN STRATEGIE	5
1.3 BESTUURSSTRUCTUUR	5
1.4 RISICOPARAGRAAF	6
2. DE ACTIVITEITEN VAN DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIE IN 2018.....	8
2.1 PROJECTEN.....	8
2.2 ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR EN STAFBUREAU	17
2.3 TOEKOMSTPARAGRAAF	18
2.4 BEGROTING 2019	20
3. DE FINANCIËLE POSITIE VAN DE VERENIGING	21
3.1 STAAT VAN BATEN EN LASTEN	21
3.2 BALANS EN BELEID T.A.V. RESERVERS	21
4. VERANTWOORDINGSVERKLARING	22
5. BELONING VAN DE DIRECTIE	23
BIJLAGE 1	24
<i>Verantwoordingsverklaring van het bestuur van Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland...</i>	24
1. FUNCTIESCHEIDING TUSSEN TOEZICHT EN UITVOERING	24
2. OPTIMALE BESTEDING VAN DE FINANCIELE MIDDELEN.....	24
3. STREVEN NAAR OPTIMALE RELATIES MET BELANGHEBBENDEN	25
BIJLAGE 2	26
<i>Leden Bestuur en nevenfuncties .....</i>	26
BIJLAGE 3	27
<i>Vermelding bezoldiging directie in jaarrekening .....</i>	27
DEEL II JAARREKENING 2018	28

Voorwoord

Voor de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland was 2018 een rijk jaar met mooie resultaten en grote verduurzamingsopgaven waar we verder aan blijven werken. Bovendien kreeg de transformatie van MNH als traditionele groene belangbehartiger naar een onafhankelijke maatschappelijke onderneming verder gestalte. Samen met nieuwe en bestaande achterbanorganisaties en partners werken we met veel energie aan een groen en gezond en duurzaam Noord-Holland.

Bovendien voelen we ons nog steeds gesteund door de Noord-Hollanders. Die geven keer op keer in enquêtes van de Provincie Noord-Holland aan dat een gezonde leefomgeving wat hen betreft prioriteit nummer één moet zijn. Schoon water, schone lucht, natuur en groen dichtbij om in te ontspannen en rust (geen geluidsoverlast) zijn voor hen de belangrijkste onderwerpen om aan te werken. Opvallend genoeg vinden de Noord-Hollanders deze waarden veel belangrijker dan bijvoorbeeld meer wegen, groei van de landbouw of de uitbreiding van Schiphol.

In dit jaarverslag een, wat mij betreft, aansprekend overzicht van onze projecten en geboekte resultaten. Want met ons kleine en hechte team hebben we veel voor elkaar gekregen.

Ook 2018 was voor de MNH een uitdagend financieel jaar. Als enige Milieufederatie in Nederland zonder substantiële lange termijn financiering van de provincie werken we als een echte maatschappelijke onderneming om ons doel – een groen, gezond en duurzaam Noord-Holland – te kunnen realiseren. Dat betekent veel rollen tegelijk vervullen. Van het ondersteunen van onze leden, beleidsbepalend zijn in het luchtvaartdebat en het netjes vol doen aan alle administratieve regels van het CBF tot het acquireren en uitvoeren van projecten aan toe. Gelukkig gaat ons dat goed af. En wisten we 2018 met een groter positief financieel resultaat af te sluiten dan 2017. Dit resultaat is mede tot stand gekomen dankzij de goede samenwerking met tal van partijen en natuurlijk ook met het Noord-Hollandse natuur- en milieunetwerk; onze eigen achterban van ruim 100 aangesloten organisaties.

Ik wens u veel leesplezier bij de terugblik over 2018 en zoals altijd: heeft u ideeën en tips? Of wilt u ons steunen in ons werk. Wij horen het graag via mnh@mnh.nl.

Sijas Akkerman

Directeur Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

1. Algemene informatie over de organisatie

1.1 Doelen en profiel van Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) heeft de volgende doelen vastgelegd in de statuten:

Missie

MNH is het netwerk van en voor de lokale organisaties die zich inzetten voor het herstellen, beschermen en versterken van natuur, landschap, milieu en een gezonde leefomgeving in Noord-Holland. Tegelijkertijd bevordert MNH de verduurzaming van de productie en consumptie van goederen en diensten. We richten ons daarbij vooral op luchtvaart, energie, voedsel en de circulaire economie. Bovendien dragen wij op deskundige, kritische en creatieve wijze bij aan de kwaliteit van de besluitvormingsprocessen van het openbaar bestuur en bij bedrijven. Tenslotte informeert en betreft MNH burgers in de energieke samenleving bij het opstellen en uitvoeren van (provincie-)beleid waardoor kennis wordt verspreid en de beleidsvorming wordt versterkt.

Doel en werkwijze

De belangrijkste pijler van MNH zijn de 104 aangesloten ledenorganisaties. Deze leden streven doelen na die aansluiten bij bovengenoemde doelstellingen van de Milieufederatie. De tweede pijler vormen de projecten, groot en klein, die moeten bijdragen aan de realisatie van de doelstelling, direct en indirect. De projecten betreffen vaak adviezen en analyses. De professionele medewerkers van MNH ondersteunen deze organisaties met juridische en inhoudelijke adviezen en bij juridische procedures. Vaak is er sprake van uitgebreide en gestructureerde samenwerking. Statutair doel van de Milieufederatie Noord-Holland is het leveren van een bijdrage aan de bescherming van natuur, landschap en milieu en van cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden in de provincie Noord-Holland. Waar nodig, wordt ook ingegaan op oorzaken die buiten de provinciegrenzen zijn gelegen. Hiertoe draagt MNH, samen met haar leden en andere organisaties, informatie, ideeën en projecten aan om een duurzaam, natuur- en milieuvriendelijk beleid tot stand te brengen. De Vereniging beoogt niet het maken van winst.

Leden, donateurs en vereniging

Het aantal aangesloten organisaties bedroeg op 31 december 2018 honderdvier (104). Het aantal donateurs bedroeg op 31 december 2018 eenenzestig (83). De Algemene Ledenvergaderingen in 2018 vonden plaats op 11 juni en 12 november, te Zaandam. Tijdens de vergadering van 11 juni is het jaarverslag van 2017 goedgekeurd en op 12 november de jaarrekening van 2017.

Bureau

Het aantal betaalde medewerkers op het bureau bedroeg op 31 december 2018: 6 overeenkomend met 4,1 fte, waarvan 4 (2,7 fte) in vaste dienst. MNH volgt sinds 1 januari 2009 bij haar beloningsbeleid de CAO- De Landschappen (onderdeel Raam-CAO Bos&Natuur) zonder deel te nemen aan de CAO. Het pensioen is geregeld via een overeenkomst voor alle medewerkers met de PfZW gericht op 70% van het middelloon. Onkostenvergoeding voor bestuur en medewerkers geschiedt op basis van declaratie van gemaakte onkosten. De beloning van de directeur is op basis van de schaal voor directeuren van kleine organisaties. Voor een overzicht van de verdragen verwijzen we naar het onderdeel Bezoldiging directie in deze jaarrekening (bijlage 3).

Vrijwilligers

Van de 8 bureaumedewerkers werken er twee op vrijwillige basis. Daarnaast zijn de bestuursleden volledig op vrijwillige basis actief. De participatie van vrijwilligers wordt zoveel mogelijk bevorderd. Er is voor vrijwilligers, op het moment dat zij op verzoek van de Milieufederatie actief zijn een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering van toepassing. Voor het bestuur is een bestuursaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

1.2 Vertaling van de doelstelling in visie, beleid en strategie

MNH werkt samen met betrokken partijen en bewoners om onze doelen te bereiken. We voeren verschillende activiteiten uit zoals het versterken van het (duurzame/groene) maatschappelijk middenveld en het aanjagen van een duurzaam (provinciaal) beleid. Met het uitvoeren van onze eigen projecten dragen we direct bij aan een duurzame samenleving. Wij richten ons op het verwerven van inkomsten hiervoor. Het beleid is neergelegd in een meerjarenbeleidsplan.

MNH maakt zich sterk voor de volgende thema's:

Mooi en gezond Noord-Holland

Duurzame landbouw

Duurzame energie

Circulaire Economie

Duurzame Mobiliteit

MNH streeft naar een schonere en duurzamere provincie met een inspirerend landschap, een rijke natuur en een schoon milieu. We maken ons sterk voor een gezonde leefomgeving en ondersteunen initiatieven om een duurzame provincie te realiseren. Wij vinden het van het grootste belang Noord-Holland gezond en mooi te houden. Samen met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden komen we in actie voor een betere leefomgeving. Initiatieven die de provincie sneller duurzaam maken. We geven een krachtige stem aan de kwetsbare waarden van natuur, milieu en landschap.

1.3 Bestuursstructuur

Bestuur en directie

Het algemeen bestuur van de vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland bestond bij aanvang 2018 uit dhr. R. van den Berg (voorzitter), mw. E.J.M. Plasmeijer (vice-voorzitter), dhr. K. Buskermolen (penningmeester) en mw. H.J.M. van Zutphen (secretaris). Dhr. ir. S.P. Akkerman is directeur van de Milieufederatie Noord-Holland. In 2018 zijn zij viermaal bijeengekomen om te vergaderen. Het Bestuur stelt jaarlijks de begroting, de werkbegroting, het jaarwerkplan, het jaarverslag en de jaarrekening vast, en ook eens in de vijf jaar een meerjarenbeleidsplan en meerjarenbegroting. Daarnaast staat regelmatig de voortgang van de programma's op de agenda en worden er strategische kwesties bediscussieerd. De belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest, waren

onder andere het verslag 2017, de voortgang in 2018, de continuïteit van de organisatie in 2018 en 2019, de financiële positie van de organisatie en mogelijkheden van acquisitie.

Taakverdeling bestuur en directie

De directie is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van de werkorganisatie in Zaandam, de wisselwerking met de leden en de contacten met relevante spelers in Noord-Holland en daarbuiten. Het bestuur fungeert als een “bestuur op afstand” en geeft de kaders aan waarbinnen de directie mandaat tot handelen heeft. In het bestuur zijn portefeuilles verdeeld. Het betreft de volgende onderwerpen: Personeel, Organisatie, Financiën en Algemeen (w.o. communicatie en externe betrekkingen). De betreffende portefeuillehouder is binnen het bestuur het eerste aanspreekpunt voor de directeur. Relevante zaken worden ook altijd binnen het bestuur als geheel besproken. Met deze werkwijze werkt het bestuur aan een goede prioriteitstelling en een optimale uitvoering van de vastgestelde doelen en beleidsprioriteiten. Het bestuur werkt onbezoldigd. Onkosten zoals reiskosten kunnen worden gedeclareerd. Bestuursleden worden benoemd door de algemene ledenvergadering voor een periode van vier jaar met de mogelijkheid tot verlenging. Bestuursleden hebben geen nevenfuncties die zouden kunnen conflicteren met hun verantwoordelijkheden voor de Milieufederatie Noord-Holland. Het bestuur heeft het werk van de directeur in 2018 geëvalueerd en constateert dat de ombuiging naar herstel en positieve ontwikkeling van de organisatie is geslaagd. Op grond daarvan heeft het bestuur er vertrouwen in dat deze ontwikkeling in 2019 zal worden doorgetrokken.

1.4 Risicoparagraaf

Het bestuur is nog bezig met het maken van een volledig geïntegreerd document voor evaluatie van de verschillende risico's waaraan de Milieufederatie Noord-Holland onderhevig is. Hierbij worden strategische, communicatieve, operationele en financiële risico's onderscheiden. De beheersing van deze risico's valt in het algemeen onder de competentie van de directie, die daarbij voor de strategische risico's wordt ondersteund door de beleidsmedewerkers, voor de communicatieve door de communicatiemedewerker en bij de operationele en financiële risico's door de medewerker middelen. De in de jaren vóór 2018 getroffen maatregelen ter beheersing van de voornaamste risico's en onzekerheden, waren het instellen van een constante bewaking van het te verwachten financieel resultaat en van de liquiditeitspositie van de organisatie. Deze werden ingesteld in verband met, eerst de vermindering en vervolgens de beëindiging van de boekjaarsubsidie door de Provincie Noord-Holland. Hiermee materialiseerde zich een van de voornaamste risico's voor de organisatie in de afgelopen periode. Hierop is gereageerd als beheersingsmaatregel met de doorvoering van een reorganisatie, besloten in 2e helft van 2016. Ter ondersteuning van deze reorganisatie is een overeenkomst gesloten met de stichting De Natuur en Milieufederaties.

In het algemeen is het risiconiveau voor de Milieufederatie Noord-Holland in de afgelopen jaren hoger komen te liggen door beëindiging van de boekjaarsubsidie door de Provincie Noord-Holland. Daarbij is geconstateerd dat de organisatie over een aanzienlijke flexibiliteit heeft beschikt om de gevolgen hiervan op te vangen en de continuïteit van de organisatie mogelijk te maken. De sinds 1 januari 2017 getroffen aanvullende maatregelen ter beheersing van de voornaamste risico's en onzekerheden, waren het invoeren van een sterk verbeterd acquisitieoverzicht, met inzicht in geworven projecten, werkuren en vergelijking met te bereiken begrotingsbedragen. Dit overzicht wordt samen met de liquiditeitsprognose op elke bestuursvergadering besproken. Een volgende maatregel ter beperking van het kostenrisico, is dat de voor aanvullende projectuitvoering benodigde werkuren, worden verkregen op basis van tijdelijke overeenkomsten. Met deze maatregelen verwacht de Milieufederatie Noord-Holland voldoende te kunnen inschatten en opvangen. Een verder verbetertraject blijft echter nodig. Strategisch gezien is de relevantie van MNH in 2018 toegenomen. Financiële risico's zijn nog aanwezig, zeker wat betreft de liquiditeit, maar de acquisitie in 2018 heeft al geleid tot een positief resultaat en ook de verwachtingen voor de nabije toekomst zijn positief. De communicatie is efficiënter geworden bij een iets afnemende capaciteit op dit gebied. De personele risico's (gevolgen vertrek van medewerkers voor werklast, continuïteit en kwaliteit) zijn toegenomen door een kleinere staf bij gelijke verantwoordelijkheden. Overige operationele risico's zijn verminderd

door inzet van moderne software voor databeheer en verder gelijk gebleven. Voor de beheersing van financiële risico's heeft de organisatie de beschikking over doorlopende bewaking van acquisitie en liquiditeit. In 2018 was de urenplanning voldoende adequaat, maar dit is wel een verbeterpunt dat in 2019 verder wordt opgepakt. Het totaalbeeld is dat MNH bij een hoog risiconiveau in staat is gebleken goed te functioneren.

De Natuur en Milieufederatie Noord-Holland streeft ernaar om risico's die gerelateerd zijn aan bestuur en management, operationele zaken, financieel management, informatie management en juridische verantwoordelijkheden zo goed mogelijk te beheersen. Het gaat niet primair om het vermijden van risico's, maar om het herkennen en beheersen ervan. Door risico's te identificeren, kunnen passende reacties ondernomen worden om schade te voorkomen of te beperken. Risicomanagement maakt integraal deel uit van de planning en control cyclus en van projectmanagement en is van toepassing voor iedereen in de organisatie. De belangrijkste risico's zijn in 2018 geïdentificeerd en van beheersmaatregelen voorzien. Enkele voorbeelden zijn:

- Leveren van onvoldoende prestaties leidend tot reputatieschade en geheel of gedeeltelijk verlies van de NPL-bijdrage en of minder subsidies en opdrachten;
- Personeel dat zich bezighoudt met activiteiten die onverenigbaar zijn met de MNH, leidend tot reputatieschade. Activiteiten die onverenigbaar kunnen zijn, zijn activiteiten die strijdig zijn met onze doelen en belangen en onze politieke onafhankelijkheid;
- Kwetsbaarheid als gevolg van kleine organisatie (bijvoorbeeld bij vertrek/ ziekte/ overbelasting medewerker) leidend tot plotseling wegvallen van belangrijke competenties in geval van ziekte of vertrek.
- Eind 2018 is het risicobeleid opnieuw bekeken. Daaruit zijn een aantal risico's bijgesteld, of toegevoegd. Toegevoegde risico's 2019 zijn:
  - Concreter worden energietransitie leidt tot polarisatie tussen natuurwaarden en de noodzaak duurzame energie op te wekken, met mogelijk meer discussie in onze achterban en tussen en met onze leden.
  - Onvoldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar leidend tot het niet kunnen leveren van voldoende prestaties en daarmee tot reputatieschade en/of verlies van inkomsten.

2. De activiteiten van de Natuur en Milieufederatie in 2018

2.1. Projecten

In 2018 communiceerde de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland over een groot aantal activiteiten. Het nieuwsoverzicht van onze website www.mnh.nl/nieuws geeft hiervan een volledig overzicht. Een flink aantal van deze activiteiten deed MNH in samenwerking met andere partners. Hieronder een greep uit de belangrijkste activiteiten en behaalde resultaten in 2018.

Natuurinclusieve landbouw

Kennis verspreiding

Onder de agrariërs is er inmiddels een toenemende vraag naar duurzame, natuurinclusieve verdienmodellen voor boeren. Eind 2017 rondde MNH de verkenning Living Lab Natuurinclusieve landbouw Noord-Holland af. Die verkenning leverde veel positieve reacties op en de overtuiging om natuurinclusieve landbouw verder te stimuleren en te versterken. Uit de conclusies is nadrukkelijk naar voren gekomen dat er behoefte is om praktische kennis over dit onderwerp onder de agrariërs verder uit te diepen.

Verbinding burgers en agrariërs

Steeds meer mensen willen seizoensgebonden, lokale en natuurvriendelijke producten. Bovendien is het aantal verkooppunten voor deze producten groeiend. Ondanks deze tendens ervaren boeren een grote afstand tussen hen en de consument. Uit onderzoek blijkt ook dat boeren tegen de vraag aanlopen hoe zij hun natuurvriendelijke product met het bijbehorende verhaal het beste kunnen overbrengen aan burgers. Om deze noodzakelijke verbinding te maken hebben wij diverse activiteiten ingezet.

Looptijd:

01-06-2018 / 31-12-2018

Partners:

Groen Kapitaal, Provincie Noord-Holland, Greenport Noord-Holland, Water Land & Dijken, ANV Hollands Noorden, Collectief Noord-Holland Zuid, ANV De Lieuw, Landbouwportaal, Clusius College, Agrifirm, LTO Noord, NLG, FME, CAV Agrotheek, Noord-Hollandse boeren.

Doel:

Met de ambitie om natuurinclusieve landbouw in Noord-Holland verder te ontwikkelen zoeken we naar optimale inpassing en toepassing van biodiversiteit in het landbouw productieproces.

In 2018:

- ▶ Organiseerden we drie kenniscafé's met de volgende onderwerpen: klimaatbestendig boeren (kruidenrijk grasland), high tech voor biodiversiteit en levende bodem
- ▶ Is de website www.natuurinclusief-landbouwinitiatief.nl gelanceerd met 30 natuurinclusieve initiatieven van boeren uit meerdere provincies en een uitleg van vele maatregelen die boeren kunnen toepassen.
- ▶ Hebben zes boerendiners plaatsgevonden op het erf bij de natuurinclusieve boeren. Met diverse sprekers om de verbinding tussen boeren en burger te versterken en de voordelen van natuurinclusieve maatregelen te bespreken.
- ▶ Besprekingen gehouden met belangengroepen en besturen
- ▶ Interviews en bedrijfsbezoeken bij een tiental agrariërs

Resultaten

- ▶ Meer bewustwording voor het belang van natuurinclusieve landbouw onder relevante stakeholders.

- ▶ Kennisuitwisseling over praktische natuurinclusieve maatregelen
- ▶ Deelname van ruim 400 boeren en burgers aan kenniscafé's en boerendiners
- ▶ Samenwerking met betrokken partners in gang gezet.
- ▶ Afspraken dat er in 2019 verdere stappen worden gezet.
- ▶ Kennisuitwisseling tussen boeren en burgers mogelijk gemaakt

Proeftuin Agroforestry Noord-Holland

In het project 'Proeftuin voor agroforestry in Noord-Holland' wordt een integraal plan van aanpak ontwikkeld met praktische handvatten voor landbouwers en andere belanghebbenden om de inpassing van agroforestry op het landbouwbedrijf en in het Noord-Hollandse landschap te stimuleren. Door agroforestry in diverse vormen en op verschillende schaalniveau's toe te passen, kan een veerkrachtig en duurzaam landbouwsysteem ontwikkeld worden. Dit systeem minimaliseert productierisico's en heeft ecologische meerwaarde op het vlak van meer biodiversiteit. Bovendien draagt het zorg voor een gevarieerder landschap, efficiënter gebruik van nutriënten en water, verbeterde organische stofopbouw, minder gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen, verbeterde vastlegging van koolstof in bomen en bodem, en optimalisatie van ruimtegebruik. Het project wordt mogelijk gemaakt door Provincie Noord-Holland en het Europees Plattelandsfonds voor Plattelandsontwikkeling.

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandsontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

Looptijd:

01-09-2018 / 30-11-2020

Partners:

Clusius College, Louis Bolk Instituut, Landscape Foodscape, vier (agrarische) ondernemers

Doel:

Ontwikkelen van een integraal plan van aanpak met praktische handvatten en stappenplan voor landbouwers en andere belanghebbenden om de inpassing van agroforestry op het landbouwbedrijf en in het Noord-Hollandse landschap te stimuleren.

In 2018:

- ▶ Schreven we een POP3-aanvraag; we hoorden in juli 2018 dat deze was gehonoreerd
- ▶ Is het project van start gegaan met de eerste vier ondernemers
- ▶ Organiseerden we het kenniscafé 'Agroforestry en Voedselbossen' in samenwerking met Provincie Noord-Holland en Groen Kapitaal
- ▶ Troffen we voorbereidingen voor kennis- en ontwerpateliers in 2019
- ▶ Start van project onder de aandacht gebracht bij media en online kenbaar gemaakt

Resultaten

- ▶ Pop3-aanvraag gehonoreerd
- ▶ Ruim 50 aanwezigen bij kenniscafé 'Agroforestry en Voedselbossen'
- ▶ Er is een basis gelegd voor een netwerk van agroforestry initiatieven en plan gemaakt voor kennisdeling en eerste voedselbosontwerpen.
- ▶ Interview Radio Beverwijk over start kenniscafé's

Eerlijk over vliegen en toekomst Schiphol

Steeds meer Nederlanders maken zich terecht zorgen om het veranderende klimaat, de toenemende overlast en de bizarre uitzonderingspositie van de luchtvaart. Met behulp van onze kennis en onderzoeken dragen wij nodige inhoudelijke adviezen aan bij de politiek en benadrukken wij de effecten die de groei van de luchtvaart met zich meebrengt. Daarnaast zetten we ons in met campagnes en activiteiten om de groei van de luchtvaart zoveel mogelijk te beperken

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

Greenpeace, Natuur & Milieu, LBBL, Bewonersorganisaties, Ondernemingsraad Schiphol, GroenLinks, Adessium

Doel:

Groei van de luchtvaart zoveel mogelijk beperken en binnen verantwoorde gezondheidsgrenzen

In 2018:

- ▶ In samenwerking met Greenpeace en LBBL organiseerden we een landelijke actiedag met demonstraties in diverse steden in Nederland
- ▶ Rapport laten opstellen door Royal_Haskoning: 'Vergelijk vliegen met treinreizen voor korte afstanden'
- ▶ Onderzoeken uitgevoerd naar verwachte geluidsoverlast door woningenbouwplannen rondom Schiphol
- ▶ Analyse gemaakt van GGD-onderzoeken naar hinderbeleving: beleving versus berekenen
- ▶ Een Critical Review gedaan van de MER Schiphol
- ▶ Organiseerden we een luchtvaartsymposium en verschillende luchtvaartdebatten
- ▶ In samenwerking met Natuur & Milieu en Greenpeace petitie gestart: [zet de luchtvaart op het juiste spoor](#)
- ▶ Is de campagne Eerlijk over Vliegen gestart en tevens de lancering van de gelijknamige website. Deze site laat de feiten zien over het vliegen die door de luchtvaartsector en politiek worden gedaan
- ▶ Ondersteunen van bewonersgroepen (door faciliteren samenwerking, meedenken over lobby en acties en het geven van presentaties).
- ▶ De oprichting van het Landelijk Bewonersberaad Luchtvaart ondersteund.
- ▶ Intensieve samenwerking met Natuur & Milieu en Greenpeace op het landelijke dossier luchtvaart
- ▶ Lobby in Den Haag, Provincie en bij gemeenten.

Resultaten

- ▶ Deelname van ruim 1500 betrokkenen bij landelijke actiedag
- ▶ Deelname van 300 geïnteresseerden bij symposium en debatten
- ▶ Ruim 75000 ondertekenaars van petitie
- ▶ Flinke toename in aandacht luchtvaartdiscussie rondom klimaat, geluid en trein onder politici en media (in o.a. nationale media en politieke debatten)
- ▶ Samenwerking met betrokken partners en bewonersgroepen
- ▶ Meer bewustwording voor het beperken van de luchtvaartgroei onder burgers
- ▶ Groeiende achterban
- ▶ Bijgedragen aan uitstel van de MER Schiphol

Circulaire economie - Embraced

Veel grondstoffen zijn eindig met ons huidige gebruik. En het verwerken van afval levert vaak negatieve milieu impact op. Daarom is het belangrijk dat we afval als grondstof gaan zien. Om zo de kringlopen van grondstoffen te sluiten en de milieudruk te verminderen. MNH kan inwoners, bedrijven en overheden ondersteunen op de weg

naar een circulaire economie. Dit door als een spin-in-het-web kansen te zien voor het sluiten van de kringloop en partijen aan elkaar te koppelen. Maar ook door samen met partners op zoek te gaan en aandacht te geven aan *best practices*. En projectideeën te ondersteunen. Inhoudelijk of praktisch.

EMBRACED

In 2018 was het EMBRACED project het circulaire project. In dit project zijn wij partner van een Europees project voor luierreycling. AEB in Amsterdam wil een luierecycle fabriek bouwen. Hiervoor willen ze gebruik maken van de technologie van Fater Spa. Zij hebben in Italië een techniek ontwikkeld die luiers heel hoogwaardig kunnen recyclen. Hierdoor is de milieu-impact een stuk beter dan wanneer de luiers worden verbrand. Bovendien kunnen de recycleproducten gebruikt worden voor nieuwe producten. Binnen dit project deed MNH een verkenning naar de maatschappelijke acceptatie voor luierreycling in Nederland. En een inventarisatie in de bereidheid van verschillende partijen om luierafval apart in te zamelen. Hieronder een aantal acties die we in 2018 gedaan hebben. In 2019 zal het grootste deel van onze activiteiten plaatsvinden rondom dit project. Vooral rondom het enthousiast krijgen en betrekken van belangrijke stakeholders.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2020

Doel:

De kringlopen van grondstoffen te sluiten en de milieudruk te verminderen

In 2018:

- ▶ Interviews met zorginstellingen, kinderdagverblijven en overheden rondom bereidheid tot luierinzameling
- ▶ Literatuuronderzoek naar impact luierreycling
- ▶ Mediaonderzoek naar maatschappelijke acceptatie luierinzameling
- ▶ Nauwe samenwerking met nationale en Europese projectpartners
- ▶ Oplevering rapport: Verkenning maatschappelijke acceptatie luierreycling

Resultaten:

- ▶ Projectpartners hebben onze input gebruikt voor vervolgstappen in het project
- ▶ Mogelijke inzamelaars: zorginstellingen en kinderdagverblijven zijn enthousiast geworden over het project en doen graag mee

Nacht van de Nacht

Met de Nacht van de Nacht vieren we het belang van een donkere nacht voor natuur en mens. Dat doen we ieder jaar op de laatste zaterdag van oktober. Jaarlijks bezoeken duizenden mensen in Noord-Holland de nachtwandelingen en vaartochten door polder, bos en duin.

Looptijd:

27-10-2018

Partners:

Gemeenten, lokale initiatieven en bedrijven in Noord-Holland

Doel:

Informereren van publiek en lokale organisaties over een duurzamere aanpak van lichtoverlast

In 2018:

- ▶ Oproep tot deelname aan de Nacht van de Nacht uitgezet bij natuur- milieu- en andere organisaties. Ook gemeenten en bedrijven in Noord-Holland. Gestimuleerd om activiteiten te organiseren en te communiceren via www.nachtvandenacht.nl.
- ▶ Adviezen uitgebracht om zo duurzaam mogelijk te verlichten.
- ▶ Gemeenten en bedrijven gevraagd verlichting uit te schakelen tijdens Nacht van de Nacht.

Resultaten

- ▶ Meer bewustwording voor het belang van lichthinder.
- ▶ 61 activiteiten, verspreid over de provincie, bij diverse organisaties (in 2017 waren dit er 50)
- ▶ Ruim 7.000 deelnemers aan de activiteiten
- ▶ Veel publiciteit via de lokale media en vooral ook de landelijke (koffietijd, RTL en reclamespotjes)

Sterren dichterbij

Duisternis is een oer-kwaliteit die bescherming behoeft. Omdat Noord-Holland 's nachts een van de meest verlichte plekken van Nederland is, heeft de provincie hierop beleid geformuleerd.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

Provincies Friesland, Groningen, Noord-Holland, St. Feel the Night, Gemeenten Texel, Hollands Kroon, Den Helder, RWS, Port of Den Helder

Doel:

- ▶ Verder invulling geven aan de ambities voor Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied met overheden, bedrijven, en maatschappelijke initiatieven en organisaties in Noord-Holland. Het gaat zowel om het versterken van de kwaliteit duisternis, verduurzaming van verlichting, als om het uitbreiden van bewustwording en mogelijkheden voor beleving.
- ▶ Stimuleren van gemeenten, bedrijven en particulieren om in heel Noord-Holland aan de slag te gaan met verantwoorde verlichting, mede met het oog op energiebesparing, een gezonde leefomgeving voor mens en dier en een donkerder en toeristisch/ recreatief aantrekkelijk landschap. De focus ligt hierbij net als in 2017 op bedrijven (in het algemeen, en in het Waddengebied in het bijzonder).
- ▶ Bijdragen aan optimale afstemming verlichting op natuurdoelen.

In 2018:

- ▶ Voerden we met subsidie van de Provincie Noord-Holland een aantal activiteiten uit gericht op het realiseren van bovenstaande doelen, met onderstaande resultaten

Resultaten

- ▶ In de zomer van 2018 zijn de quick wins om het Waddenbreed donkerder te maken gepubliceerd en breed gecommuniceerd. Hieraan is in de regionale (bijv. NHD (17/7)) en landelijke media (bijv. Radio 1) ruim aandacht besteed. Voor een compleet overzicht van de maatregelen, zie [hier](#).
- ▶ Presentaties over Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied zijn gehouden bij de Ondernemersfederatie Hollands Kroon (OFHK) en bij de bijeenkomst voor bedrijven op 5 november (zie hierna). Er zijn adviezen verstrekt aan de NAM, Defensie, bedrijvenverenigingen in Hollands Kroon, bedrijven in Den Helder (tijdens wadexcursie), Theater de Kampanje gevestigd op Willemsoord in Den Helder.

- ▶ Op 5 november is een licht en donkerte wadexcursie georganiseerd in Den Helder middels een vaartocht op de Waddenzee: <http://sterrendichterbij.nl/nieuws/licht-en-donkerte-wadexcursie-voor-bedrijven/> In samenwerking met onder meer Port of Den Helder en Ondernemersverenigingen in Den Helder. 30 deelnemers van diverse bedrijven zijn geïnspireerd.
- ▶ In samenwerking met het Project Night Light is een [inspiratiebijeenkomst](#) georganiseerd in Den Helder op 20 juni. Met een mix van regionale en buitenlandse gasten; dit leverde een interessante reflectie vanuit het buitenland op over sturingsvragen.
- ▶ Om de actieve inzet van meer stakeholders betrokken bij DSWW uit te breiden zijn gesprekken gevoerd met de NAM in Den Helder en met Defensie in Den Helder. De NAM heeft ambitieuze plannen om de verlichting op Oostoever te moderniseren en de lichtuitstraling naar het Waddengebied terug te dringen. Defensie heeft zich formeel aangesloten bij DSWW. In Den Helder moderniseren zij in vijf jaren hun verlichting. De afspraken hierover staan in een gespreksverslag dat beschikbaar is.
- ▶ Er is een factsheet '[afstemming verlichting op natuurdoelen](#)' gemaakt in overleg met en voor de provincie. Een aangepaste, mooi vormgegeven versie is breed verspreid.

Bescherm de Kust

Ons kustgebied is bijzonder en een van de meest gewaardeerde landschappen van Nederland. Ook de natuur van de kust is prachtig en van grote internationale waarde, voor het toerisme en de economie bijvoorbeeld. Minder aantrekkelijk zijn de bouwplannen voor dit gebied. Deze zijn de afgelopen jaren geëxplodeerd. Natuurorganisaties zoals wij maken zich zorgen over een wildgroei aan bouwplannen en de consequenties voor het open, ongerepte landschap en de natuur.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

15 betrokken bedrijven, verschillende Noord-Hollandse overheden, waterschappen en ondernemersorganisaties

Doel:

Voorkomen van wildgroei aan bouwplannen aan de kust

In 2018:

- ▶ Uitwerken van het landelijke Kustpact voor Noord-Holland

Resultaten

- ▶ Een groot aantal partijen heeft met het convenant Noord-Hollandse Kust nieuwe afspraken gemaakt over die kust. De volgende stap betreft het maken van afspraken over de binnenduinrand. Het convenant is opgesteld onder leiding van provincie Noord-Holland en ondertekend door de kustgemeenten, waterschappen, recreatiesector en natuur- en milieuorganisaties. Het convenant is een vervolgstap op het 'Toekomstperspectief 2040 Noord-Hollandse kust' en 'Strandzoning 2025'.

Deltaplan voor biodiversiteit

Het Deltaplan voor biodiversiteit is een brede maatschappelijke beweging waarmee we het biodiversiteitsverlies willen ombuigen naar herstel. Zo werken we samen aan een rijker Nederland waar de biodiversiteit weer floreert. De rijkdom aan dieren en planten in ons land neemt in hoog tempo af. Inspanningen voor biodiversiteitsherstel zijn daarom van groot belang.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

20 betrokken groene organisaties, kennisinstituten, landbouwvertegenwoordigers en bedrijven

Doel:

Kern van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is dat grondgebruikers, zoals natuurbeheerders, boeren, overheden en particulieren, gestimuleerd en gewaardeerd worden voor hun prestaties die bijdragen aan herstel van biodiversiteit.

In 2018:

- ▶ Ontwikkelen van het Deltaplan in samenwerking met kennisinstituten, landbouwvertegenwoordigers, bedrijven en natuur- en milieuorganisaties

Resultaten

- ▶ De handen ineengeslagen om samen te werken aan een concrete aanpak
- ▶ 20 ondertekenaars van deltaplan, waaronder de Natuur en Milieufederaties

A8/A9

Een goede bereikbaarheid is van groot belang. Bereikbaarheid is tenslotte een essentiële voorwaarde voor een goede economische en sociale ontwikkeling. In het kader van bereikbaarheid wil de Provincie een verbindingsweg aanleggen dwars door de Wijkermeer en de polders van Assendelft. Een aansluiting van de A8 op de A9. Wij denken kritisch mee en vinden het belangrijk dat de besluitvorming in goed overleg gebeurt en met inbreng van betrokken partijen.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

11 partijen en bewonersorganisaties

Doel:

Integrale gebiedsoplossing, die het open landschap met alle kwaliteiten respecteert, waarbij ook de verkeers- en leefbaarheidsproblematiek wordt opgelost

In 2018:

- ▶ Oproep aan Gedeputeerde Staten op om een integraal plan te ontwikkelen voor de waardevolle groene long tussen de A8 en A9.
- ▶ In bijeenkomsten met bewonersgroepen verschillende varianten besproken.
- ▶ Deelgenomen aan de verschillende klankbordgroepen van de provincie

Resultaten

- ▶ Handen ineengeslagen om samen te werken aan een concrete aanpak
- ▶ 11 ondertekenaars aan oproep Gedeputeerde Staten

TBO-secretariaat

Volgens afspraken in de samenwerkingsovereenkomst is door MNH invulling gegeven aan het secretariaat van het Terreinbeheerdersoverleg Noord-Holland (TBO).

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

Organisaties die samenwerken in het TBO zijn: Amsterdamse Bos, Goois Natuurreservaat, IVN, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, PWN, Recreatie Noord-Holland, Recreatieschap West-Friesland, Recreatie Midden Nederland, Staatsbosbeheer en Waternet.

In 2018:

- ▶ Opstellen jaaragenda/agenda's en voorbereiden bijeenkomsten i.s.m. de voorzitter.
- ▶ Uitzetten en verzamelen van relevante vergaderstukken.
- ▶ Verspreiding van materialen, mededelingen en relevante uitnodigingen.
- ▶ Notuleren van de vergaderingen.
- ▶ Uitvoeren en bewaking voortgang van acties n.a.v. TBO-bijeenkomsten.
- ▶ In overleg met TBO-voorzitter (in 2018 is dat Sijas Akkerman) bewaken agendering drie communicatiemomenten (nieuwjaarsreceptie, dialoogdag, statenexcursie/werkconferentie).
- ▶ Contact met geborgde zetels natuur in de waterschappen.
- ▶ Aanvullend zijn de volgende activiteiten uitgevoerd door MNH op verzoek van het TBO:
  - Coördinatie inbreng t.b.v. Omgevingsvisie Provincie Noord-Holland, waaronder het indienen van een zienswijze.
  - Uitvoering van een aantal werkzaamheden over het thema water, waaronder deelname Klankbordgroep Rijn-West (KRW), Partneroverleg HHNK, en overleg voor natuur- en milieuorganisaties Rijnland.
  - Voorbereidingen getroffen voor een verkiezingsdebat voorafgaand aan de statenverkiezingen in maart 2019.

Resultaten

- ▶ Zes onderlinge overleggen voorbereid en genotuleerd, waarvan drie op directieniveau.
- ▶ Bestuurlijk overleg tussen TBO-directies en het Portefeuillehoudersoverleg Metropolitane (PHO ML) Landschap voorbereid met de secretaris van het PHO ML.
- ▶ Ruim 100 personen aanwezig uit het gezamenlijke netwerk bij nieuwjaarsreceptie. In 2018 stond daarbij Natuurinclusieve Landbouw centraal. De Knoop in de Zakdoek is uitgereikt aan de voorzitters van de vier Agrarische Collectieven (agrarische natuurverenigingen).
- ▶ Werkbezoek voor statenleden gehouden bij een tweetal agrariërs die illustreren hoe natuurinclusieve landbouw er uit kan zien. Bijna alle Statenfracties waren aanwezig.
- ▶ Geborgden voor natuur in de waterschapsbesturen zijn op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en TBO-activiteiten.
- ▶ Formele schriftelijke reactie op de Omgevingsvisie (zienswijze) geleverd, na overleg hierover met de TBO-partners.
- ▶ Het onderwerp biodiversiteit is geagendeerd in het Partneroverleg van HHNK met als resultaat: de Ter-
ranauticaweek van HHNK in het voorjaar van 2019.

Juridische ondersteuning

Onze juridische afdeling maakt mensen wegwijs in het doolhof van regels en procedures. We adviseren hoe je een bezwaar, beroepschrift of handhavingsverzoek opstelt. Ook helpen we om ambtenaren of bestuurders te benaderen of publiciteit te zoeken. Juridische procedures zijn maar een middel om onze doelen te bereiken.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

Lid organisaties, Natuur en milieu organisaties in Noord-Holland, actieve burgers, collega's van andere natuur- en milieufederaties

In 2018:

- ▶ Aan partners worden adviezen gegeven over actuele issues in Noord-Holland, zoals dreigende bomenkap in buurt of park, milieuvergunningen, gebiedsplannen, veehouderijen, wegenplannen, bouwplannen of commerciële recreatie in beschermde gebieden. Ook personen die zelf (natuur-)gebieden beheren of willen beheren kloppen aan voor adviezen.

Resultaten

- ▶ In totaal zijn aan 27 partners (een of meer) adviezen verstrekt, telefonisch, per mail of in een gesprek. In een geval is voor de partner een procedure gevoerd. Het gaat bij ondersteuning om het bewerktuigen van de betreffende partner, zodat die in staat is om een resultaat te behalen. Vaak lopen de issues over langere tijd. In de meeste gevallen is het (uiteindelijke) resultaat niet bekend.

Omgevingswet

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

Partners:

De Natuur en Milieufederaties

In 2018:

- ▶ Namens de 12 milieufederaties bracht MNH, in een gesprek en via de Internetconsultatie, wensen en bedenkingen in bij het Ministerie van I&W over de (concept) Invoeringsregeling, en het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Een accent lag daarbij op de manier waarop burgerparticipatie is uitgewerkt.
- ▶ Voor het Aanvullingsbesluit Bodem heeft MNH de coördinatie van en inbreng in de Internetconsultatie namens de Groene 11 uitgevoerd. In een bijeenkomst van de Natuur- en milieufederaties is een presentatie gehouden over de kansen en bedreigingen van de Omgevingswet.

Communicatie

Communicatie is voor MNH van groot belang om haar netwerk te bereiken én effectief invloed uit te oefenen op de ontwikkelingen met betrekking tot landschap, milieu en duurzaamheid in onze provincie. In onze projecten is communicatie een vast element en is het een onderdeel van de deelbegrotingen. Naast de website zijn belangrijke media: onze nieuwsbrief, het ledenbericht en twitter. Een compleet overzicht van alle uitingen en persberichten staat vermeld op www.mnh.nl.

Looptijd:

01-01-2018 / 31-12-2018

In 2018:

- ▶ Belangrijke activiteiten waarin MNH een trekkersrol vervulde op communicatiegebied waren de organisatie van de campagne Eerlijk over Vliegen, diverse luchtvaartbijeenkomsten en het doelgericht benaderen van de 'luchtvaartpers'. De bijeenkomsten vonden op zowel regionaal als landelijk niveau plaats.
- ▶ De coördinatie en organisatie van boerendiners en kenniscafé 's met als doel om natuurinclusieve landbouw verder te stimuleren en kennis over dit onderwerp te verspreiden.
- ▶ De website www.eerlijkovervliegen.nl is in mei van start gegaan. Eerlijk over vliegen laat de feiten zien over het vliegen; geen valse claims, eerlijke metingen en heldere analyses van uitspraken die door de luchtvaartsector en politiek worden gedaan.
- ▶ De sterren dichterbij project in samenwerking met Tata Steel over bedrijfsverlichting op maat in het kader van Nacht van de Nacht.
- ▶ Daarnaast is eind december 2018 een start gemaakt met de opzet van onze nieuwe website www.mnh.nl, waarbij een nieuwe huisstijl wordt doorgevoerd. De website is frisser, interactiever en overzichtelijker.
- ▶ In 2018 is de website www.natuurinclusief-landbouwiniatief.nl verder uitgebreid met meer natuurinclusieve maatregelen en landelijke initiatieven van boeren die deze vorm van landbouw toepassen. Bij dit project zijn 11 Milieufederaties betrokken.
- ▶ De website www.mnh.nl de campagnesite www.eerlijkovervliegen.nl, www.natuurinclusief-landbouwiniatief.nl, www.sterrendichterbij.nl, ons facebookaccount (ca.200 volgers) ons twitteraccount [@milieufederaties](https://twitter.com/milieufederaties) (ca. 900 volgers) zijn actieve platforms voor onszelf en betrokken bedrijven, gemeenten, beleidsmakers en inwoners van Noord-Holland.

Resultaten

- ▶ De nieuwsbrief is naar ruim 1700 (ruim 200 meer dan vorig jaar) ontvangers verstuurd. Deze is 10 keer uitgebracht en ons ledenbericht is twee keer verspreid.
- ▶ Luchtvaartniewsbrief geïntroduceerd met alle laatste nieuws op het gebied van luchtvaart. In 2018 hebben 260 personen zich hiervoor aangemeld.
- ▶ Onze website heeft 24000 bezoekers getrokken
- ▶ De website www.eerlijkovervliegen.nl heeft sinds mei 2018 een aantal van 4618 bezoekers geteld.
- ▶ We hebben 13 persberichten verstuurd, gerelateerd aan onze projecten. Met name luchtvaart, natuurinclusieve landbouw en deltaplan is veel onder de aandacht gebracht.
- ▶ We zijn 68 keer online in het nieuws geweest.
- ▶ In totaal zijn wij 21 keer op tv genoemd of heeft Sijas Akkerman een interview gegeven aan de pers.
- ▶ In juni 2018 zijn het jaarverslag en de jaarrekening 2017 gepubliceerd op onze website. Deze documenten zijn in te zien via de website van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland www.mnh.nl

2.2 Activiteiten van het bestuur en stafbureau

Het bestuur heeft tijdens haar vergaderingen het financieel jaarverslag 2017 vastgesteld en financiële kwartaalrapportages over 2018 besproken. Op elke bestuursvergadering werd een geactualiseerd acquisitieoverzicht en liquiditeitsplanning voor het lopende jaar besproken. Hiermee werd goed zicht gehouden op de financiële situatie van de Milieufederatie. Tijdens de vergaderingen heeft de directeur daar waar zinvol gerapporteerd over de voortgang van acquisitie en uitvoering van projecten. Hiermee vond een doorlopende evaluatie van de uitvoering van het werk plaats. In juni 2018 is het jaarverslag 2017 in het bestuur besproken. In november 2018 de begroting 2019.

De Milieufederatie Noord-Holland werft fondsen, voornamelijk voor uitvoering door de eigen organisatie van activiteiten voor haar doelstellingen. Het bestuur heeft geconstateerd dat deze uitvoering plaatsvindt met een hoog niveau van kennis en doelmatigheid. De terugmelding door doelgroepen, partners in samenwerking en subsidieverleners is hierover over het algemeen positief. De dagelijkse bedrijfsvoering van MNH is op orde: in 2018 hebben we de jaarlijkse toetsing van het CBF met succes doorlopen en is het keurmerk hernieuwd.

2.3 Toekomstparagraaf

Het is verheugend dat de positieve verwachtingen die verleden jaar in het bestuursverslag zijn uitgesproken voor 2018, ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Voor 2019 verwachten we voortzetting van de groei van de acquisitie van projecten en daarmee van de middelen om onze natuur-, milieu- en landschapsdoelstellingen te bereiken en een verdere versterking van de organisatie en reserves. Deze verwachting blijft met de nodige onzekerheden omgeven, omdat er relatief weinig zekerheden zijn ten aanzien van de middelen die de milieufederatie ter beschikking staan. Met name voor de Provincie Noord-Holland lijkt de Natuur en Milieufederatie geen vaste waarde op de beleidsterreinen die wij willen behartigen. We hopen dit in 2019 met het nieuwe provinciebestuur te kunnen ombuigen. Wij baseren ons optimisme op het grote belang van de doelstellingen van de Milieufederatie, de toewijding van de betrokkenen aan deze doelstellingen en het weer groeiende belang dat in de samenleving gehecht wordt aan de grote milieudoelstellingen voor de komende jaren, maar ook aan het belang van de kwaliteit van onze leefomgeving voor de bewoners van onze provincie.

Hoofdpunten meerjarenbeleidsplan

In 2018 is het meerjarenplan 2019-2025 vastgesteld. Dit meerjarenbeleidsplan vormt de basis voor de jaarwerkplannen. We richten ons de komende jaren op de onderstaande vier programma's.

MNH werkt met prioriteit aan:

1. Natuurinclusieve landbouw
2. Gezonde leefomgeving rondom Schiphol
3. Natuur & landschap
4. Het ondersteunen van de energieke samenleving

De ambities hebben we per thema als volgt geconcretiseerd:

1. Natuurinclusieve landbouw

Doelstelling: In 2030 is alle grondgebonden landbouw in Noord-Holland natuur inclusief. Dit komt overeen met de recent door de provincie vastgestelde doelstelling.

Activiteiten: Om natuurinclusieve landbouw (NIL) op grote schaal te implementeren is het belangrijk dat we kennis delen, samenwerken en boeren en burgers meer met elkaar in contact brengen. Daarnaast geven we boeren handvatten om te experimenteren met NIL en de resultaten te monitoren, te delen en te presenteren.

2. Gezonde leefomgeving rondom Schiphol

Doelstelling: De luchtvaart op Schiphol (en rest Nederland) voldoet aan randvoorwaarden voor klimaat, gezondheid en een prettige leefomgeving.

Activiteiten: Als MNH maken wij inzichtelijker hoe de uitkomsten van onderzoeken, afkomstig van de luchtvaart of politiek, tot stand komen. We analyseren de onderzoeksmethoden en plaatsen de uitkomsten in een breder perspectief. We leggen uitspraken van de politiek en media onder een vergrootglas. Met als doel de maatschappij en de politiek met behulp van discussies in beweging te krijgen en zo te komen tot een gezondere en klimaatvriendelijke luchtvaart. Wij richten ons vooral op de volgende belangrijke aspecten die betrekking hebben op vliegverkeer: fijnstof, innovatie, Milieueffectrapportage (MER), geluidshinder, vliegalternatieven en klimaat.

Ook verbinden, versterken en ondersteunen wij overheden, luchtvaartsector, natuurorganisaties, geïnteresseerden en bewonersorganisaties uit heel Nederland die de ongewenste effecten van luchtvaart willen verminderen.

3. Natuur & landschap

Doelstelling 2025:

- Er is breed draagvlak voor natuur bij politici, inwoners en vooral ondernemers. De natuur wordt vormgegeven in een robuuste structuur met verbindingen.
- Landschapsbescherming en ontwikkeling wordt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen als vertrekpunt genomen. Behoud en versterking van landschappelijke kwaliteit wordt alom belangrijk gevonden als vestigingsfactor, voor een prettige woon- en leefomgeving, en als drager van biodiversiteit.
- Natuurbeheer is niet langer 'exclusief' van terreinbeheerders en landgoedeigenaren maar wordt ook uitgevoerd door (natuur)boeren en groepen inwoners. Het beheer vindt plaats op basis van goede afspraken over te behalen natuurdoelen.
- Bewoners in en rondom stedelijk gebied nemen zelf het initiatief om groen te beheren of te ontwikkelen.
- De balans tussen economie en ecologie is hersteld.

4. Ondersteunen van de energieke samenleving

Doelstelling 2025:

- De helft van de bij Natuur en Milieufederatie Noord-Holland aangesloten groepen zijn open, flexibele netwerkorganisaties, die in nieuwe netwerken met betrokken inwoners initiatieven starten. Zij zoeken (op thema) naar (eventueel tijdelijke) medestanders buiten hun eigen organisatie en doen waar nodig een beroep op gemeente en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland voor ondersteuning.
- Bij een derde van onze projecten betrekken we de lokale groepen of vrijwilligers en proberen ook voor hen financiering te regelen of via gesloten beurs hun organisatie te versterken.
- We nemen niet geïsoleerd het initiatief, maar zoeken altijd de publiek-private samenwerking. Wij zijn in staat om groene ideeën van inwoners boven water te krijgen en/of te stimuleren en hieromheen een netwerk te bouwen.
- In 2025 staat een kwart van de gemeenten in Noord-Holland open voor groene en duurzame initiatieven en ideeën van haar inwoners en zijn bereid deze te ondersteunen. Door goede voorbeelden en successen dragen we bij aan een meer open houding van gemeenten in Noord-Holland.

2.4 Begroting 2019

MNH	2019 begroot	2018 begroot	2018 realisatie
INKOMSTEN			
Fonds Prov Milieufederaties	123.000	123.000	174.779
Subsidies Provincie NH	76.000	36.000	49.791
Acquisitie andere fondsen	178.000	98.000	197.705
Opdrachten	90.000	140.000	138.579
Diversen	2.000	2.000	2.697
TOTAAL INKOMSTEN	469.000	399.000	563.551
UITGAVEN			
UITVOERINGSKOSTEN			
Personeelskosten			
Salarissen	275.000	260.000	294.365
Ziekteverzuim verzekering	4.000	6.000	3.636
Deskundigheidsbevordering	3.000	2.000	2.604
Ingehuurd personeel	35.000	12.000	9.346
Overig	4.000	4.000	-
<i>subtotaal</i>	321.000	284.000	309.951
Huisvestingskosten			
Huur en schoonmaak	14.000	13.000	13.088
Onderhuur	2.000-	2.000-	2.220-
Belastingen en verzekeringen	2.500	2.000	1.402
Energie	3.500	3.000	4.057
Kleine inventaris			159
Overig	1.000	1.000	582
<i>subtotaal</i>	19.000	17.000	17.068
Kantoorkosten			
Kantoorbenodigdheden	1.000	1.000	1.126
Telefoon en internet	6.000	4.000	5.704
Porti- en vrachtkosten	3.000	3.000	1.576
Drukwerk- en kopieëerkosten	5.000	5.000	4.931
Administratie en accountant	15.000	8.000	15.209
Abonnementen	2.000	2.000	2.504
Automatisering	7.000	2.000	5.754
Afschrijving inventaris	1.500	1.500	2.444
Overig	1.500	1.500	1.535
<i>subtotaal</i>	42.000	28.000	40.783
Overige uitvoeringskosten			
Bestuur	1.500	1.500	376
Jaarverslag	1.500	500	1.000
Reis- en verblijfkosten	10.000	8.000	14.254
Overig			1.490-
<i>subtotaal</i>	13.000	10.000	14.140
Totaal uitvoeringskosten	395.000	339.000	381.942
Directe projectkosten	48.000	30.000	161.669
TOTAAL UITGAVEN	443.000	369.000	543.611
BIJDRAGE UIT BESTEMMINGSFONDSEN		-	10.440
RESULTAAT	26.000	30.000	30.380

Aantal medewerkers	6	5	6
Aantal fte in dienst	3,80	3,40	4,10

3. De financiële positie van de vereniging

Korte toelichting op de financiële positie

3.1 Staat van Baten en Lasten

Het jaar 2018 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 30.380,- na toevoeging van de vrijval bestemmingsfondsen. Begroot was een positief resultaat van € 30.000,- een positief verschil derhalve van € 380,-.

Het resultaat is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

De uitvoeringskosten waren ook hoger dan begroot. Dit vloeide voort uit de extra kosten van werkzaamheden voor uitvoering van en inkopen voor verworven subsidies en opdrachten. Alle kostencategoriën lagen hoger dan begroot. In 2018 zijn de kantoorkosten relatief weinig gestegen. De reguliere materiële overheadkosten zijn daarvoor ook relatief stabiel gebleven. De kosten van de personele overhead is gedaald. Dit komt tot uiting in een dalende aandeel van de administratie- en beheerskosten als deel van het geheel ten opzichte van 2017.

Aan de doelstelling werd in totaal € 458.825,- uitgegeven. Dat is 81 % van het totaal van de baten. Hiervan is 31% uitgegeven aan de projecten van de samenwerking van de samenwerkende Natuur en Milieufederaties en aan overige projecten 69%. In 2018 is 96,9% van alle toekenningen in Stichting De Natuur en Milieufederaties afkomstig van de Nationale Postcode Loterij.

3.2 Balans en beleid t.a.v. reserves

De vereniging MNH streeft naar het aanhouden van een voldoende Eigen Vermogen tot het waarborgen van de continuïteit. Positieve resultaten zullen in het daaropvolgende jaar bestemd worden, zodat het Eigen Vermogen beperkt blijft tot een continuïteitsreserve. Het Algemeen Bestuur heeft er voor wat betreft de continuïteitsreserve besloten deze aan te houden op een bedrag van € 400.000.

De reservevorming in het Eigen Vermogen voldoet aan de VFI-richtlijn, namelijk:

- ▶ er wordt geen reserve gevormd, zonder dat deze bestemd is
- ▶ de continuïteitsreserve is bedoeld om risico's op korte termijn op te vangen.

De continuïteitsreserve is door toevoeging van het resultaat in 2018 gesteld op € 61.150,-

De liquiditeiten van de vereniging zijn ondergebracht op spaar- en bankrekeningen, waar geen vermogensrisico's aan verbonden zijn.

4. Verantwoordingsverklaring 2018

De bestuursleden van vereniging Milieufederatie Noord-Holland hebben allen in een verklaring (bijlage 12 van het reglement CBF) de volgende principes onderschreven:

- ▶ Binnen de instelling dient de functie ‘toezicht houden’ duidelijk te zijn gescheiden van het ‘besturen’ dan wel van de ‘uitvoering’.”
- ▶ De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
- ▶ De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden.

In een verantwoordingverklaring van het Bestuur wordt beschreven hoe de vereniging invulling geeft aan deze principes. Deze verklaring is als bijlage 1 bij dit jaarverslag gevoegd.

5 Beloning van de directie

Toelichting toets Regeling bezoldiging directeuren van Goededoelenorganisaties

Per 1 januari 2018 heeft de onafhankelijke Commissie Normstelling van het CBF de toepassing van de beloningsregeling verplicht gesteld. Het CBF heeft als toezichthouder de opdracht om de toepassing van Erkenningssystemen en daarmee de beloningsregeling te toetsen. Dit gebeurt aan de hand van een BSD-score (Basis Score voor Directiefuncties) die de verschillende onderdelen van de directiefunctie beoordeelt. De regeling verplicht MNH én de BSD-score én de beloning van de directeur in het jaarverslag op te nemen.

Bezoldiging directie

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in november 2018.

De BSD-score van de directeur van MNH is voor het jaar 2018 berekend op 350 (vastgesteld door het bestuur). Bij een BSD-score van 350 hoort volgens de tabel van de Regeling Beloning directeuren van Goededoelenorganisaties 2018 een maximaal jaarinkomen van EUR 91.871. Bovendien mogen jaarinkomen en pensioenpremie samen niet hoger uitkomen dan de Wet Normering Topinkomens voorschrijft, te weten EUR 189.000.

Onder het jaarinkomen van de directeur wordt verstaan salaris op fulltime basis (37 uur per week in ons geval), plus vakantietoeslag, plus eindejaarstoeslag of andere vergoedingen. De laatste twee zijn bij ons niet van toepassing.

Het jaarinkomen van de directeur (zie bijlage 3) bedroeg in 2018 € 71.635,= bij een omvang dienstverband van 86,49%. Per volledige fte betekent dit een salaris van € 82.828,= Het werkgeversdeel van de pensioenpremie bedroeg € 8.248,= De beloning van de directeur is dus lager dan het toegestane maximum.

De BSD-score moet in 2019 opnieuw vastgesteld worden en wordt dan opnieuw getoetst door het CBF.

In bijlage 3 is de vermelding bezoldiging directie in de toelichting op de staat van baten en lasten in de jaarrekening opgenomen.

Namens het bestuur
Reinier van den Berg, voorzitter

BIJLAGE 1

Verantwoordingsverklaring van het bestuur van Vereniging Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

De leden van de directie en het bestuur van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen MNH wordt de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk gescheiden van het 'besturen' en van de dagelijkse leiding over de organisatie.
2. MNH dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. MNH streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In deze verantwoordingsverklaring wordt beschreven op welke manier MNH invulling geeft aan deze principes.

Ad 1. Functiescheiding tussen toezicht en uitvoering

Bij MNH is de uitvoering van het beleid gescheiden van het toezichthouden. Deze scheiding is geregeld in de statuten van de MNH. Waarbij de directeur uitvoering geeft onder verantwoordelijkheid van het bestuur en de ALV toezicht houdt.

Het bestuur bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 personen uit verschillende deelgebieden van natuur en milieu met uiteenlopende vaardigheden en competenties. Ten minste één keer per jaar wordt het eigen functioneren besproken. Het bestuur komt minimaal 4 keer per jaar bijeen over alle relevante financiële- en beleidszaken. Zij besluit over alle meerjarenbeleidsplannen en (jaar)werkplannen. Conform de statuten van MNH is het lidmaatschap van het Bestuur onverenigbaar met de functie van lid van de directie of werknemer van de vereniging. Het Bestuur voorziet zelf in zijn vacatures. Conform de statuten van MNH worden de leden van de directie benoemd door het Bestuur na goedkeuring van de ALV. De taken en bevoegdheden van de directie, en de onderlinge taakverdeling binnen de directie zijn vastgelegd in het directiestatuut. De directie legt verantwoording af aan het Bestuur.

Ad 2. Optimale besteding van de financiële middelen

MNH werkt projectmatig en is in staat om vooraf aan te geven met welke inzet van mensen en middelen welk resultaat kan worden bereikt en om daarover na uitvoering van activiteiten gestructureerd verantwoording af te leggen. Alle beleidsmatige en projectmatige activiteiten zijn gericht op het realiseren van de doelstellingen van MNH. De directie houdt toezicht op de ureninzet via de urenregistratie en stuurt medewerkers aan op de gestelde doelen. Bestedingen, zowel financieel als in tijd, behoeven altijd flattering door de directie.

Het Bestuur wordt ten minste 2x per jaar tussentijds op de hoogte gesteld van de financiële voortgang (kwartaaloverzichten). De begroting en jaarrekening worden jaarlijks goedgekeurd door Bestuur en ALV. Voortgangsrapportage en verslaggeving voldoen aan de door de Provincie Noord-Holland en het Centraal Bureau Fondsenwerving gestelde eisen. Tevens richt het bestuur zich naar de richtlijnen voor goed bestuur, zoals geformuleerd door de VFI (vereniging fondsenwervende instellingen). Daarnaast volgt de Milieufederatie Noord-Holland de regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen Nederland en valt de beloning binnen de normen van het CBF.

In 2018 werd het jaarverslag 2017 (inclusief jaarrekening met bijbehorende accountantsverklaring) in de ALV van november 2017 goedgekeurd. Daarnaast worden de leden van het bestuur tijdens de bestuursvergadering en de

leden van de ALV tijdens de ALV op de hoogte gebracht van de stand van zaken m.b.t. de uitvoering van het beleid, van knelpunten en bijstellingen.

Ad 3. Streven naar optimale relaties met belanghebbenden

MNH investeert goed in haar netwerk en streeft daarin naar optimale relaties met belanghebbenden. Reguliere overleggen met de diverse gremia dragen hieraan bij. Minimaal twee keer per jaar vindt een bestuurlijk overleg plaats met de provincie Noord-Holland. Reguliere bestuurlijke gesprekken vinden onder andere plaats in het Strategisch Groen Overleg, Gebiedscommissie Laag Holland, Maatschappelijke Adviesraad Noord-Holland-Noord, Omgevingsraad Schiphol, TBO, de Natuur en Milieufederaties en de Groene 11 van landelijke milieuorganisaties. Twee keer per jaar is er bestuurlijk overleg met TATA-Steel. Naast deze reguliere verbanden vinden diverse overleggen plaats met directieleden en bestuurders van onder meer LTO, kennisinstellingen gemeenten en ondernemers.

Vele lokale natuur- en milieugroepen en groene bewoners in de provincie Noord-Holland erkennen MNH als vaandeldrager. Veel van deze groepen zijn vertegenwoordigd in de ALV. Ook buiten deze formele structuur spant MNH zich in om goede banden te onderhouden met de lokale achterban, bijvoorbeeld via het Juridisch Loket waar mensen terecht kunnen, door bijeenkomsten voor hen te organiseren of hen meer intensief te ondersteunen bij activiteiten naar aanleiding van ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de samenwerkende natuur- en milieuorganisaties in de provincie Noord-Holland vervult MNH een coördinerende rol. Hiervoor ontvangt MNH van de terreinbeherende organisaties een jaarlijkse bijdrage. De werkzaamheden worden besproken op het directeurenoverleg en in bilateraal overleg met de afzonderlijke organisaties.

MNH heeft vanaf juni 2005 een klachtenprocedure, maar daarvan is tot op heden nog geen gebruik gemaakt.

Communicatie vindt op een regelmatige basis en structurele manier plaats. Hierbij worden alle beschikbare communicatiemiddelen, cross-mediaal ingezet. (website, facebook, twitter, nieuwsbrieven). In 2018 heeft MNH doorgebouwd op het uitbreiden van haar achterban en netwerk. We maken onderscheid in het professionele netwerk, in collectieve bewonersgroepen en –initiatieven en individuele groene Noord-Hollanders die het werk van MNH een warm hart toe dragen. Deze groepen worden zoveel mogelijk op een juiste manier bediend. De in de afgelopen jaren ontwikkelde communicatiestrategie, gebaseerd op een campagnematige manier van werken, speelt hierop in. Geïnteresseerden kunnen zich zelf voor de diverse media aanmelden, zoals voor de maandelijke nieuwsbrief of voor facebook.

BIJLAGE 2

Leden bestuur en nevenfuncties

Leden Bestuur

Het bestuur van de Stichting bestond in 2018 uit de volgende personen:

Mevr. E.J.M. Plasmeijer (vice-voorzitter)

Dhr. R van den Berg (voorzitter)

Dhr. K. Buskermolen (penningmeester)

Mw. H.J.M. van Zutphen

Nevenfuncties bestuur en directie van MNH in 2018

Bestuur

Naam	Nevenfuncties
Dhr. R. van den Berg	Gepensioneerd en was onderdirecteur van het Planbureau voor de Leefomgeving
Mevr. E.J.M. Plasmeijer	Stadsdeelsecretaris Nieuw West bij de Gemeente Amsterdam en bestuurslid bij Stadswerk, een vereniging van gemeenten met programma's op het gebied van duurzaamheid.
Dhr. K. Buskermolen	Hoofd Onderwijsfaciliteiten bij het Horizoncollege in Noord-Holland
Mw. H.J.M. van Zutphen	Directeur van Schoon Nederland, penningmeester van het Clean Europe Network en vrijwillig Business Consultant voor Women on Wings, een ontwikkelings-NGO, actief in India.

Directie

Dhr. S.P. Akkerman	Eigenaar Oliithe – trends en strategie Lid Raad van Advies Keygene Lid Raad van Advies Forfarmers
--------------------	---

Bijlage 3

Vermelding bezoldiging directie in jaarrekening

Naam	S.P. Akkerman
Functie	Directeur
Duur dienstverband 2018	1-1-2018/31-12-2018
Omvang dienstverband (in fte)	0.8649
Gewezen topfunctionaris	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	Echt
Jaarinkomen	
Brutoloon/salaris	€ 67.110
Vakantiegeld	€ 4.525
Totaal bruto beloning	€ 71.635
Jaarinkomen in geval van fulltime dienstverband	€ 82.828
CBF-maximum jaarinkomen	€ 91.871
Werkgeversdeel pensioenpremie	€ 8.248
Beloning	
Belastbare onkostenvergoeding	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0
Totaal bezoldiging	€ 79.883
Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	€ 79.883
	=====
WNT-maximum 2018	€ 189.000
Individueel WNT-maximum	€ 163.466

DEEL II Jaarrekening 2018

Dit is de jaarrekening van de vereniging Milieufederatie Noord-Holland, statutair gevestigd te Bergen. Kantoor houdend te Zaandam.

Milieufederatie Noord-Holland
Rapport inzake de
Jaarrekening 2018

Inhoudsopgave

Rapport

Jaarbericht 2018

Jaarrekening

Balans per 31 december 2018	31
Staat van Baten en Lasten over 2018	32
Kasstroomoverzicht	34
Toelichting op de balans en staat van Baten en Lasten	35
Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	38
Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	39

Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van Baten en Lasten	42
Specifieke toelichting bezoldiging directie	46
Ondertekening van de jaarrekening	47

Controleverklaring	48
---------------------------	----

Bijlagen

Begroting 2019	52
----------------	----

Balans per 31 december 2018
(na resultaatbestemming)

Activa	2018		2017	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Verbouwing	-		-	
Inventaris	<u>3.690</u>		<u>6.134</u>	
		3.690		6.134
Vlottende activa				
Vorderingen:				
Debiteuren		-		774
Overige vorderingen en overlopende activa		71.902		118.734
Liquide middelen		<u>163.630</u>		<u>41.912</u>
		<u>239.222</u>		<u>167.554</u>
Passiva				
Reserves en fondsen				
Vrij besteedbare reserves en fondsen:				
Continuïteitsreserve	<u>61.150</u>		<u>30.770</u>	
		61.150		30.770
Vastgelegde reserves en fondsen				
Bestemmingsfondsen	<u>-</u>		<u>10.440</u>	
		-		10.440
Totaal eigen vermogen		61.150		41.210
Kortlopende schulden				
Crediteuren	20.584		17.922	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	22.066		7.199	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>135.422</u>		<u>101.223</u>	
		<u>178.072</u>		<u>126.344</u>
		<u>239.222</u>		<u>167.554</u>
		-		-

Staat van Baten en Lasten over 2018

(voor accountantscontrole)

	Realisatie 2018	Verenigings- begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Baten bijdragen particulieren	2.068	600	706
Baten bijdragen organisaties	285	800	885
Baten verbonden organisaties zonder winstoogmerk	174.779	123.000	147.613
Baten andere organisaties zonder winstoogmerk	197.705	98.000	65.766
Subsidies overheden en anderen	49.791	36.000	36.400
Baten uit levering diensten	138.579	140.000	81.581
Overige baten en lasten	344	600	333
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totale baten	563.551	399.000	333.284
BESTEDINGEN			
Besteed aan doelstellingen:			
Directe projectkosten naar thema			
Energieke samenleving	272		2.939
Gezonde leefomgeving Schiphol	37.624		
Natuur en Landschap	8.890		11.872
Natuurinclusieve landbouw	96.146		13.978
Circulaire economie	18.737		
Groene energie en klimaat	-		15.210
	<hr/>		<hr/>
	161.669	30.000	43.999
Uitvoeringskosten¹ naar thema:			
Energieke samenleving	25.548		58.167
Gezonde leefomgeving Schiphol	75.020		-
Natuur en Landschap	68.349		75.568
Natuurinclusieve landbouw	104.135		47397
Circulaire economie	19.836		
Groene energie en klimaat	4.267		5.631
Communicatie	-		6.249
	<hr/>		<hr/>
	297.156	237.300	193.012
Totaal besteed aan doelstelling	<hr/> 458.825	<hr/> 267.300	<hr/> 237.011
Acquisitie, beheer en administratie			
Acquisitiekosten	36.524		18.928
Kosten beheer en administratie ²	48.262		59.249
	<hr/>		<hr/>
	84.786	101.700	78.177
Totale bestedingen	<hr/> 543.611	<hr/> 369.000	<hr/> 315.188
Resultaat voor incidentele baten en lasten	19.940	30.000	18.096
Incidentele baten en lasten	<hr/> -	<hr/> -	<hr/> -
Resultaat na incidentele baten en lasten	<hr/> 19.940	<hr/> 30.000	<hr/> 18.096

	Realisatie 2018	Verenigings- begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Resultaatbestemming			
Toevoeging/ onttrekking aan:			
Te verdelen tekort /overschot	19.940	30.000	18.096
Mutatie continuïteitsreserve	30.380	30.000	27.718
Mutatie bestemmingsreserves	-	-	-
Mutatie bestemmingsfondsen	10.440-	-	9.622-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

- 1) Voor een nadere toelichting van de uitvoeringskosten verwijzen wij u naar blz.44.
- 2) Voor een nadere toelichting van de beheers- en administratiekosten verwijzen wij u naar blz. 45.

Kasstroomoverzicht

Het saldo van de geldmiddelen is in 2018 toegenomen. De oorzaak hiervan blijkt uit onderstaande analyse van de kasstromen.

	<u>2018</u>		<u>2017</u>
	x € 1.000		x € 1.000
Kasstroom uit operationele activiteiten:			
Overschot/tekort	19		18
Bij: afschrijving materiële vaste activa	<u>2</u>		<u>2</u>
	21		20
Aanpassingen voor:			
Mutaties voorzieningen opgenomen in staat van Baten en Lasten	-		-
Veranderingen in werkkapitaal:			
Mutatie vorderingen	37		33-
Mutatie bestemmingsfondsen	10		10-
Mutatie kortlopende schulden	<u>54</u>		<u>14-</u>
	<u>101</u>		<u>57-</u>
	122		37-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:			
Investerings in materiële vaste activa	-	-	5
			5
Kasstroom uit financieringsactiviteiten:			
Netto kasstroom	<u>122</u>		<u>32-</u>
Mutatie geldmiddelen	<u>122</u>		<u>32-</u>

Toelichting op de balans en staat van Baten en Lasten

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken onder nr. 40634265.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn Fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ 650), waarbij onderscheid is gemaakt tussen fondsenwerving en de bestedingen daarvan naar zes doelstellingen.

Continuïteit

De provincie Noord-Holland heeft besloten de boekjaarsubsidie per 1 januari 2016 te beëindigen. Het toenmalige bestuur van de Milieufederatie Noord-Holland heeft toen moeten besluiten tot een drastische inkrimping van het aantal medewerkers. Het verlies in 2016 heeft het eigen vermogen van de Milieufederatie Noord-Holland sterk verminderd. In 2017 en in 2018 werd de continuïteit van de Milieufederatie Noord-Holland ondersteund door een overeenkomst met De Natuur en Milieufederaties, die o.a. voorziet in een liquiditeitsvoorschot van € 70.000.

De Nationale Postcodeloterij heeft het werk van de Natuur en Milieufederaties in 2018 begunstigd met een vergelijkbaar bedrag als de afgelopen jaren werd toegekend. Dit heeft mede de basis gelegd voor continuïteit in 2018.

De positieve resultaten van 2017 en 2018 hebben de basis voor de continuïteit versterkt. Deze continuïteit is echter, gezien de nog steeds beperkte vermogenspositie van MNH, nog sterk afhankelijk van de verwerving van voldoende subsidies en opdrachten voor 2019 en verdere jaren.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de op basis van de geschatte economische levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de verkrijgingsprijs.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Continuïteitsreserve

Het bestuur van MNH streeft een goede verzekering van de continuïteit van MNH na. Daartoe dient de Continuïteitsreserve een bedrag te zijn van € 400.000. Zolang dit bedrag niet is bereikt, voegt het bestuur MNH jaarlijks het exploitatiesaldo toe aan de continuïteitsreserve.

Bestemmingsfondsen

De hoogte van de fondsen wordt bepaald op basis van de verantwoorde baten minus de directe projectkosten en uitvoeringskosten eventueel gecorrigeerd met verwachte verliezen. Voor komende boekjaren voor projecten met zekerheid verworven bijdragen worden in deze bestemmingsfondsen opgenomen. Deze worden gerekend als baten voor het huidige boekjaar en van daaruit toegevoegd aan de bestemmingsfondsen. De bestemming wordt bepaald door derden. Deze bijdragen zijn door de subsidiegever gebonden aan bepaalde projectmatige activiteiten en maken derhalve deel uit van het vastgelegde vermogen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten bijdragen particulieren en organisaties

Onder deze categorie worden gelden verantwoord, die door de gever vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten.

Kosten van eigen fondsenwerving

Alle kosten van activiteiten, die direct of indirect ten doel hebben mensen, bedrijven of instellingen te bewegen geld te geven voor één of meer van de doelstellingen, worden aangemerkt als kosten fondsenwerving.

Resultaat verkopen artikelen en/of gebruikte goederen

Onder deze categorie wordt het resultaat verantwoord van de verkoop van artikelen en/of gebruikte goederen. Dit resultaat wordt bepaald op basis van de netto-omzet verminderd met de kostprijs van de verkochte artikelen en/of goederen en toegerekende uitvoeringskosten.

Baten verbonden organisaties zonder winstoogmerk

Onder deze categorie worden bijdragen verantwoord van tijdelijke of blijvende samenwerkingsverbanden zonder winstoogmerk waarvan de Milieufederatie Noord-Holland deel uitmaakt.

Baten andere organisaties zonder winstoogmerk

Onder deze categorie worden bijdragen verantwoord van andere organisaties zonder winstoogmerk aan de Milieufederatie Noord-Holland.

Subsidies overheden en anderen

Onder deze categorie worden toegezegde subsidies van overheden, bedrijven en instellingen verantwoord. Onder subsidies zijn te verstaan bijdragen, die door de verstrekker afhankelijk zijn gesteld van de uitvoeringskosten van een project.

Bestedingen

Onder de bestedingen worden de volgende kosten verantwoord:

- directe projectkosten
- aandeel in de uitvoeringskosten.

Uitvoeringskosten

Onder de uitvoeringskosten worden de kosten verantwoord van de eigen organisatie. De personeelskosten zijn binnen de doelstellingen verdeeld op basis van urenregistratie en de

werkelijke personeelskosten per medewerker. De andere kosten zijn conform deze urenregistratie verdeeld over de doelstellingen.

Beheer- en administratiekosten

Ingevolge aanpassing van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650, dient een fondsenwervende instelling met ingang van 2008 aan te geven welk deel van de kosten is gemaakt voor beheer en administratie. De 12 Milieufederaties stellen zich op het standpunt dat deze kosten gemaakt worden voor het realiseren van de doelstellingen van deze organisaties en tot de uitvoeringskosten behoren. Ter uitvoering van de RJ 650 wordt ook een toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten opgenomen, waarin de kosten van fondsen- en subsidiewerving en beheer en administratie apart zijn gespecificeerd.

Bijzondere baten en lasten

De afzonderlijke posten zijn toegelicht onder de toelichting van de baten en lasten

Belastingen

De milieufederatie Noord-Holland is voor gesubsidieerde en uit fondsenwerving gefinancierde activiteiten op grond van de doelstelling vrijgesteld van BTW. Per 1 januari 2014 is de vrijstelling voor sociaal-culturele prestaties door de belastingdienst bij mondelinge mededeling van een medewerker van het ministerie van financiën ingetrokken. Hiervan is echter geen schriftelijke bevestiging ontvangen. Voor werken in opdracht en detachingsactiviteiten is derhalve BTW van toepassing; de Milieufederatie is voor de vennootschapsbelasting niet belastingplichtig.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Huurovereenkomsten

De specificatie luidt als volgt:

Object	Huur via	Einde huur	Opzeg- termijn	Huur per jaar	Prijspeil
Kantoorpand * Kleine Tocht 4-A	Dettmer Holding BV	30-11-2019	3 mnd.	€ 10.159	2019
Copying/ Printing	BNP PARISBAS Leasing Solutions	15-05-2023	6 mnd.	€ 2.998	2019

Verzekeringsovereenkomsten

De specificatie luidt als volgt:

Soort	verzek.maatsch.	Einde ovk.	Nieuwe termijn	Premie p.j.	Prijspeil	Verzekerde waarde
Aansprakelijkheid	Nat.-Nederlanden	01-01-2020	1 jaar	€ 190	2019	€ 1.250.000
Ongevallen (overlijden) Ongevallen (invaliditeit)	Nat.-Nederlanden	12-02-2019	1 jaar	€ 367	2019	€ 4.537 € 68.067
Schade inventaris	Nat.-Nederlanden	01-01-2020	1 jaar	€ 190	2019	€ 40.000
Bestuurdersaanspr.	HDI-Gerling	18-11-2019	2 mnd	€ 877	2018	€ 1.000.000
Verzuimverzekering	De Amersfoortse	31-12-2019	1 jaar	€ 5.670	2019	€ 225.229

Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

Activa

Materiële vaste activa	Verbouwing €	Inventaris €	Totaal €
Boekwaarde 1-1-2018	-	6.134	6.134
Bij: investeringen	-	-	-
	-	6.134	6.134
Af: afschrijving	-	2.444	2.444
Boekwaarde 31-12-2018	-	3.690	3.690
Afschrijvingspercentages	10%	20%	

Alle onder de materiële vaste activa opgenomen inventaris zijn dienstbaar aan de bedrijfsvoering.

Vorderingen

	31-12-2018 €	31-12-2017 €
<u>Debiteuren</u>		
Debiteuren	-	774

Overige vorderingen en overlopende activa

Afrekening subsidies en projecten	48.068	60.948
Waarborgsommen	4.038	4.038
Voorschot Raad van State	681	681
Nog te ontvangen bankrente	7	11
Pensioenpremie	572-	8.305
Overige vorderingen en overlopende activa	19.680	44.751
	71.902	118.734

Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
ING Bank Zakelijke Spaarrekening	91	10.081
ING Bank Zakelijke rekening	36.964	31.831
Triodos Internet Rendement Rekening	100	
Triodos Internet Zaken Rekening	126.475	
	<hr/>	<hr/>
	163.630	41.912
	<hr/>	<hr/>

Passiva**Reserves en fondsen****Vrij besteedbare reserves en fondsen:**

	2018	2017
	€	€
<u>Continuïteitsreserve</u>		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand per 1 januari	30.770	3.052
Mutatie ten gunste/ ten laste van bestemmingsfondsen	10.440	9.622
	-	-
Mutatie uit de resultaatbestemming	19.940	18.096
	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december	61.150	30.770
	<hr/>	<hr/>

De reserves worden toegelicht bij het onderdeel "Grondslagen voor de waardering van activa en passiva"

Vastgelegde reserves en fondsen:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<u>Bestemmingsfondsen</u>		
De specificatie van deze post is als volgt:		
Bestemmingsfondsen eind 2017		10.440
Bestemmingsfondsen eind 2018	-	
	<u>-</u>	<u>10.440</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

Stand per 1 januari	10.440	20.062
Mutatie	<u>10.440-</u>	<u>9.622-</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>10.440</u>

De reserves worden toegelicht bij het onderdeel "grondslagen voor de waardering van activa en passiva".

Kortlopende schulden

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
<u>Crediteuren</u>		
Crediteuren	<u>20.584</u>	<u>17.922</u>
<u>Belastingen en premies sociale verzekeringen</u>		
Afdracht loonheffing/ sociale lasten	7.406	6.408
Afdracht BTW	<u>14.660</u>	<u>791</u>
	<u>22.066</u>	<u>7.199</u>
<u>Overige schulden en overlopende passiva</u>		
Vakantiegeldverplichting	12.890	7.262
Vakantiedagenverplichting	11.696	8.713
Voorziening CO2 compensatie	380	380
Te betalen accountantskosten	10.574	10.574
Voorziening transitiekosten	7.500	
Vooruitontvangen NMF-bijdrage	70.000	70.000
Overige transitoria en diverse schulden	<u>22.382</u>	<u>4.294</u>
	<u>135.422</u>	<u>101.223</u>

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten

FONDSENWERVING

	Realisatie 2018 €	Verenigings- begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
<u>Baten bijdragen particulieren</u>			
Donaties, giften en schenkingen	2.068	600	706
<u>Baten bijdragen organisaties/bedrijven</u>			
Contributies	285	800	885
<u>Baten verbonden organisaties zonder winstoogmerk</u>			
Stichting de Natuur en Milieufederaties	174.779	123.000	147.613
In 2018 is 96,9% van alle toekenningen aan de Stichting De Natuur en Milieufederaties afkomstig van de Nationale Postcode Loterij.			
<u>Baten andere organisaties zonder winstoogmerk</u>			
TBO	31.967	31.500	42.746
Natuurmonumenten	15.000	10.000	10.000
overige organisaties zonder winstoogmerk	150.738	56.500	13.020
Totaal	197.705	98.000	65.766
<u>Subsidies overheden en anderen</u>			
Subsidies Provincie Noord-Holland	49.791	36.000	36.400
Overige overheden	-	-	-
	49.791	36.000	36.400
<u>Baten uit levering diensten</u>			
Diverse opdrachtgevers	138.579	140.000	81.581
<u>Overige baten en lasten</u>			
Rentebaten	7	-	11
Overige baten	337	600	322
Totaal	344	600	333
Totale baten			
	563.551	399.000	333.284
<u>Bijzondere baten en lasten</u>			
Onttrekking inzake incidentele lasten	-	-	-
	-	-	-

Toelichting baten

Bij de begroting 2018 is op het moment van opstelling van de begroting uitgegaan van een voorzichtig scenario voor 2018. De begrote baten zijn op veel punten overtroffen. De baten uit overheidssubsidies zijn nog achtergebleven bij wat men uit die sector zou mogen verwachten.

Toelichting kosten beheer en administratie

De Provinciale Natuur en Milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van de kosten beheer en administratie een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in een apart overzicht m.b.t. de toelichting lastenverdeling.

Toelichting op de onderscheiden posten van de uitvoeringskosten

BESTEDINGEN

	Realisatie 2018 €	Verenigings- begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
<u>Uitvoeringskosten</u>			
Personeelskosten:			
Salarissen	234.706	205.000	164.406
Sociale lasten	35.042	35.000	26.232
Pensioenlasten	22.654	20.000	15.440
Ziekteverzuimverzekering	3.636	6.000	2.024
Bevordering deskundigheid	2.604	2.000	346
Ingehuurd personeel	787	12.000	11.078
Overige kosten personeel	10.522	4.000	1.260
	<u>309.951</u>	<u>284.000</u>	<u>220.786</u>
Huisvestingskosten:			
Huur- en schoonmaakkosten	13.088	13.000	11.757
Doorberekende onderhuur	2.220-	2.000-	2.220-
Belastingen en verzekeringen	1.402	2.000	2.510
Energiekosten	4.057	3.000	2.904
Kleine inventarisaanschaffingen	159	-	-
Afschrijving verbouwing	-	-	-
Overige huisvestingskosten	582	1.000	548
	<u>17.068</u>	<u>17.000</u>	<u>15.499</u>
Kantoorkosten:			
Kantoorbenodigdheden	1.126	1.000	390
Telefoon- en internetkosten	5.704	4.000	4.359
Porti- en vrachtkosten	1.576	3.000	1.649
Druk- en kopieerkosten	4.931	5.000	2.428
Administratie-, advies- en accountantskosten	15.209	8.000	11.029
Vakliteratuur en abonnementen	2.504	2.000	2.350
Automatiseringskosten	5.754	2.000	2.384
Afschrijving inventaris	2.444	1.500	1.918
Overige kantoorkosten	1.535	1.500	296
	<u>40.783</u>	<u>28.000</u>	<u>26.802</u>
Overige uitvoeringskosten:			
Bestuurskosten	376	1.500	1.311
Jaarverslag	1.000	500	-
Juridische kosten	-	-	-
Reis- en verblijfkosten	14.254	8.000	7.919
Overige uitvoeringskosten	1.490-	-	1.129-
	<u>14.140</u>	<u>10.000</u>	<u>8.101</u>
Totaal uitvoeringskosten	<u>381.942</u>	<u>339.000</u>	<u>271.189</u>
Directe projectkosten	<u>161.669</u>	<u>30.000</u>	<u>43.999</u>
TOTALE UITGAVEN	<u>543.611</u>	<u>369.000</u>	<u>315.188</u>

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten met specificatie van administratie- en beheerskosten en kosten werving subsidies.

LASTEN	Themadoelstellingen										
	Energieke samenleving	Gezonde leefomgeving Schiphol	Natuur en landschap	Natuurinclusieve landbouw	Circuliere economie	Groene energie en klimaat	Acquisitie	Administratie- en beheerskosten	Realisatie 2018	Verenigingsbegroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Directe projectkosten	272	37.624	8.890	96.146	18.737	-	-	-	161.669	30.000	43.999
	272	37.624	8.890	96.146	18.737	-	-	-	161.669	30.000	43.999
<u>Uitvoeringskosten</u>											
Personeelskosten	22.340	65.600	59.766	91.059	17.345	3.731	31.937	18.172	309.951	284.000	220.786
Reis- en verblijfskosten	1.027	3.017	2.749	4.188	798	172	1.469	836	14.254	8.000	7.919
Huisvestingskosten	1.230	3.612	3.291	5.014	955	205	1.759	1.001	17.068	17.000	15.499
Druk- en kopieerkosten	355	1.044	951	1.449	276	59	508	289	4.931	5.000	2.428
Automatiseringskosten	415	1.218	1.110	1.690	322	69	593	337	5.754	2.000	2.384
Documentatie en vakliteratuur	180	530	483	736	140	30	258	147	2.504	2.000	2.350
Kantoorkosten excl. drukwerk en automatiseringskosten								12.385	12.385	11.000	8.612
Administratie- en accountantskosten								15.209	15.209	8.000	11.029
Juridische kosten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestuurs- en overige kosten								114-	114-	2.000	182
Totaal uitvoeringskosten	25.548	75.020	68.349	104.135	19.836	4.267	36.524	48.262	381.942	339.000	271.189
Totaal lasten	25.820	112.644	77.239	200.281	38.573	4.267	36.524	48.262	543.611	369.000	315.188
Verdeling lasten excl. Beheer- en administratiekosten	4,7%	20,7%	14,2%	36,8%	7,1%	0,8%	6,7%	8,9%	100,0%		
Verdeling subsidiewervings- en B&A-kosten	7.290	21.405	19.502	29.712	5.660	1.217			84.786		
Totaal lasten per doelstelling	33.110	134.050	96.741	229.993	44.233	5.484			543.611		
Verdeling lasten incl. Beheer- en administratiekosten	6,1%	24,7%	17,8%	42,3%	8,1%	1,0%			100,0%		

Toelichting:

Lasten voor communicatie maken deel uit van de bestedingen voor de doelstelling Burgerparticipatie.

De gerealiseerde besteding aan de doelstelling is 84,4% van de in 2018 verworven middelen. Het door het bestuur van de Milieufederatie Noord-Holland geformuleerde minimum hiervoor is 70%

De wervingskosten waren 6,7% van de verworven middelen en administratie- en beheerskosten 8,9%

Bezoldiging directie

Het bestuur van de Milieufederatie Noord-Holland heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de beloning van de directie en de hoogte van de andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was op 5 november 2015.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Milieufederatie Noord-Holland de RaamCAO Bos en Natuur, afdeling De landschappen.

Het jaarinkomen van € 71.635 van het directielid in loondienst blijft binnen het maximum van € 91,871 bij een volledige aanstelling volgens de beloningsregel van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF)

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

Naam	Sijas Akkerman
Functie(s)	Directeur
Dienstverband	
Aard	vaste aanstelling
Uren	32
Parttime percentage	0,865
Periode	1/1 - 31/12
Gewezen topfunctionaris	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	Echt
Jaarinkomen	
Brutoloon/salaris	€ 67.110
Vakantiegeld	€ 4.525
Totaal bruto beloning	€ 71.635
Jaarinkomen bi fulltime dienstverband	
	€ 82.828
CBF-maximum	€ 91.871
Pensioenbijdrage werkgever	
	€ 8.248
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0
	€ 79.883
Onverschuldigd betaald bedrag	€ 0
Totaal bezoldiging	€ 79.883

WNT-maximum 2018	€ 189.000
Toepasselijk individueel WNT-maximum	€ 163.466

De leden van het bestuur hebben in het boekjaar 2018 geen bezoldiging en geen onkostenvergoeding ontvangen

Naast de hierbovenvermelde functionarissen zijn er geen andere functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het CBF-maximum hebben ontvangen.
Zie voor toelichting in het jaarverslag

Ondertekening van de jaarrekening

Datum:

vastgesteld en ondertekend in de vergadering van 23/9/2019

Reinier van den Berg
voorzitter

Kees Buskermolen
penningmeester

Ilse Plasmeijer
bestuurslid

Helène van Zutphen
bestuurslid

De Hooge Waerder
Registeraccountants

De Hooge Waerder Registeraccountants B.V.
Kennemerstraatweg 303a
Postbus 3013
1801 GA Alkmaar
Telefoon (072) 518 00 00
Telefax (072) 518 00 99
info@dehoogewaerder.nl
www.dehoogewaerder.nl
KvK 350 303840000

Vereniging Milieufederatie Noord-Holland
T.a.v. het bestuur
Kleine Tocht 4a
1507 CB ZAANDAM

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland te Zaandam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende van toepassing zijnde grondslagen voor de financiële verslaggeving RJ-richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiele onzekerheid over de continuïteit

Wij vestigen de aandacht op de paragraaf continuïteit op pagina 35 grondslagen van de jaarrekening, waarin het bestuur uiteenzet dat de jaarrekening 2018 van de vereniging is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Deze continuïteit is echter, mede gezien de afgenomen vermogenspositie van Vereniging Milieufederatie Noord-Holland, nog afhankelijk van de verwerving van voldoende subsidies en opdrachten voor 2019 en verdere jaren. Dit duidt op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gereede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de RJ-richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alkmaar, 23 september 2019

De Hooge Waerder Registeraccountants B.V.

[was getekend](#)

drs. E.M. Hofman RA

BIJLAGEN
BEGROTING 2019

MNH	2019 begroot	2018 begroot	2018 realisatie
INKOMSTEN			
Fonds Prov Milieufederaties	123.000	123.000	174.779
Subsidies Provincie NH	76.000	36.000	49.791
Acquisitie andere fondsen	178.000	98.000	197.705
Opdrachten	90.000	140.000	138.579
Diversen	2.000	2.000	2.697
TOTAAL INKOMSTEN	469.000	399.000	563.551
UITGAVEN			
UITVOERINGSKOSTEN			
Personeelskosten			
Salarissen	275.000	260.000	294.365
Ziekteverzuim verzekering	4.000	6.000	3.636
Deskundigheidsbevordering	3.000	2.000	2.604
Ingehuurd personeel	35.000	12.000	9.346
Overig	4.000	4.000	-
<i>subtotaal</i>	321.000	284.000	309.951
Huisvestingskosten			
Huur en schoonmaak	14.000	13.000	13.088
Onderhuur	2.000	2.000	2.220
Belastingen en verzekeringen	2.500	2.000	1.402
Energie	3.500	3.000	4.057
Kleine inventaris	-	-	159
Beveiligingskosten	-	-	-
Afschrijving gebouw	-	-	-
Overig	1.000	1.000	582
<i>subtotaal</i>	19.000	17.000	17.068
Kantoorkosten			
Kantoorbenodigdheden	1.000	1.000	1.126
Telefoon en internet	6.000	4.000	5.704
Porti- en vrachtkosten	3.000	3.000	1.576
Drukwerk- en kopieëerkosten	5.000	5.000	4.931
Administratie en accountant	15.000	8.000	15.209
Abonnementen	2.000	2.000	2.504
Automatisering	7.000	2.000	5.754
Afschrijving inventaris	1.500	1.500	2.444
Overig	1.500	1.500	1.535
<i>subtotaal</i>	42.000	28.000	40.783
Overige uitvoeringskosten			
Bestuur	1.500	1.500	376
Jaarverslag	1.500	500	1.000
Proceskosten	-	-	-
Reis- en verblijfkosten	10.000	8.000	14.254
Overig	-	-	1.490
<i>subtotaal</i>	13.000	10.000	14.140
Totaal uitvoeringskosten	395.000	339.000	381.942
DIRECTE PROJECTKOSTEN	48.000	30.000	161.669
TOEVOEGING BESTEMMINGSFONDSEN	-	-	-
BIJDRAGE UIT BESTEMMINGSFONDSEN			10.440
TOTAAL UITGAVEN	443.000	369.000	533.171
RESULTAAT VOOR BIJZONDERE BATEN EN LASTEN	26.000	30.000	30.380

Aantal medewerkers	6	5	6
Aantal fte in dienst	3,80	3,40	4,10

Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

Kleine Tocht 4A
1507 CB Zaandam
www.mnh.nl

*Samen voor een gezond en
duurzaam Noord-Holland*